

Koduse Kasvatuse Instituut.

Tegevuspõhimõtteid ja kavu.

Üldisi põhimõtteid.

Kes viimastel aastakümnetel ühiskondlikku elu on avasilmi jälginud, seliel arvatavasti pole jäänud tähelepanemata, kuidas kasvatuskõsimused kõigis maades nihkuvad järjest enam inimeste huvide esirinda. Järjest keerulisemaks ja kiususlikumaks muutuv kultuuriline ikeskkond sunnib kõik rahvaid omistama suuremat tähelepanu noorsoo süstemaatilisele kasvatussele

ja juhtimisele kõigil ta arengu astmel: pööratakse rohkem tähelepanu lastekaitsele, hoolitsetakse enam koolide eest ja pikendatakse koolikohustust, koondatakse noori enesekasvatustikesse organisatsioonidesse jne. Ka kodu kui peamine kasvatustegur on leidnud väärast hindamist ja tähelepanu.

Eesti pole ses suhtes mingiks erandiks. Samu püüdeid näeme järjest tugevamaks muutuvat ka meie ühiskondlikus elus. Mis puutub eriti k o d u - k a s v a t u s l i i k u m i s s e, s. o. liikumisse, mille sihiks on tõsta kodude kasvatuslikku taset, siis ei olnud meil sel alal küll kuni hilise minevikuni mingit eriorganisatsioonistikku välja kujunenud, kuid võis ilmsesti märgata, kuidas siin-sea selle ala vastu suuremat huvi tundma hakati. Eriti näis sel alal välja kuiunevat 4 jõukoondist.

Pole kahtlust, et naisel emana on pealekasvava põlvkonna kasvatusel tana vastutusrikkaim osa, eriti lapse esimesil eluaastail. Juba loodus on tema peale pannud lapse sünnitamise valud ja toitmise mured. Seesama loodus on ema sidunud lapsega ka kõigetugevamate tundesidemetega, mis loovad kasvatussele soodsa pinna. Sellepärast on täiesti arusaadav ja tervitatav organiseeritud naiste huvi kasvatuskõsimuste ja kasvatusala korralduse, esmajoones koduse kasvatusse vastu. Kuid sama ühe külgne, kui kõigi kasvatusraskuste veeretamine naise õlule, oleks ka kodukasvatusliikumise juhtimisraskuste jätmise ainuüksi naisorganisatsioonide kanda. On ju veel teisigi jõukoondisi, kes seda ala tunnevad oma tööalana ja seal võivad olla viljakalt kaastegevad.

Viimastest tuleks mainida esmajoones kooli ja õpetajaskonnad. Kool on meie maal tänapäevani kõige olulisemaks haridustemp- liks mitte ainult lastele vaid ka täiskasvanuile. Kus mujal, kui mitte kooli- majades peetakse valdav enamik hariduslikke koosolekuid, rahvuslikke ja emadepäeva aktusi jms. üritusi? Ja kes muud, kui mitte õpetajad on nende ürituste peamised algatajad ja vaimsed juhid? Iseäranis raske oleks koolist ja õpetajaskonnast minna mööda seal, kus tõsi taga on kasvatuskõsimustega. On ju õpetajad maal peaaegu ainukesed süstemaatse pedagoogilise hariduse kandjad. Ka nõuavad kooli ja õpetajate endi kutsehuvid, et koduse kasvatusse tase oleks võimalikult kõrge. Kehtivad seadused kohustavad kooli vähemalt 2 korda aasts pidama lastevanemate koosolekuid — milline ideaalne võimalus pedagoogiliste ideede populariseerimiseks ja nende kandmiseks laiaadesse hulkadesse, võimalus, mida viimastel aastatel järjest enam ka kasustatakse.

Oleksime väga ülekohtused, kui meie tõsiselt ei arvesta seda suurt tähtsust, mis on kirikul ja kirikuõpetajaskonnal rahva laiade hulkade kasvatamisel ja harimisel. Millised teised seltskonna oma- algatuslikud üritused saaksid oma tegevuse pidevuse ja mõju sügavuse poolest võistelda kristlikkude usuühingutega? Kirikuõpetaja elukutse viib ta rahva mitmesuguste kihtidega kokkupuutesse just koduses, perekondlikus miljöös (perekondl. tähtpäevad) ja sageli olukorras, kus kasvatuskõsimusedki end otsekui suruvad peale (varrude, pulmad, leeriõpetus). Siin avanevad kirikuõpetajatele väga suured võimalused koduse elu kasvatusliku taseme tõstmisel. Ja et nad neid võimalusi kasutada tahavad, näitab m. s. meie kirikute kasvav huvi laste- ja noorsootöö vastu. Sellepärast ei saaks kodu- kasvatusliikumise korraldamisel mingil tingimusel minna mööda ka kirik- likest organisatsioonidest.

Lõppeks ei saa jätta mainimata, et kasvatusalaga on tihedaid kokku- puuteid ka arstkonnal. Arstid on sageli olnud esimesi teerajajaid kodukasvatusliikumise ja kasv. uuendustöö alal, eriti laste- ja kooliarstid. Meil Eestis on arstkonnal tunnustatavaid teeneid eriti lastekaitse organi- seerimise alal, mis on ju õieti osa kasvatuslikust tegevusest sõna laiemas mõttes. Sellepärast pole midagi imestada, kui arstkonda püütakse kaasa tõmmata ka puht-kasvatuslikkude ülesannete lahendamisele.

Viimaste aastakümnete psühholoogilised ja pedagoogilised liikumised (Montessori-liikumine, individuaalpsühholoogia, psühhoanalüüs jne.) on tõstnud esile hulga küsimusi, mis vajavad alles teaduslikku uurimist ja lahendust, eriti iga maa ja rahva eritingimusi silmas pidades. Meil on see ala (koduse kasvatuse ulatuses) alles peaaegu täiesti söötis, ja asutis, kes tahab koduse kasvatuse taseme tõstmiseks mõjuvalt tegev olla, ei pääse mingil juhul sellest ülesandest mööda. Selleks vajab ta aga kontakti vastavate teadusasutistega, nagu ülikool ja selle mitmesugused eriinstituudid (raamatukogud, psühhol. laboratoorium jms.).

Kasvatustegelaste ringkonnas kaaluti juba mõnda aega, kuidas oleks võimalik kõiki neid jõukoondisi rakendada ühistööle meie kodude kasvatusliku taseme tõstmiseks. Oli selge, et praeguse organisatsioonide rohkuse juures vaevalt oleks mõeldav mõne uue eriliidu juurdeloomine. Kuid samuti oli selge, et senistest org-idest ükski üksipäinis poleks suuteline kogu tegevust sellel alal keskendama ja juhtima. Sellepärast jädi peatuma iseseisva keskasutise — instituudi mooduse juurde, mille juhtimisest võimalikult kõik loetletud jõukoondised võtaksid osa ja mis peaks silmas kõigi nende õigustatud tarbeid ja huve. Loomulik oleks säärane instituut juriidiliselt kindlustada iseseisva sihtasutisena, kuid et sel korral oleks vaja alusvaraks suuremaid varandusi, mille saamiseks väljavaated puudusid, peeti soodsamaks kasutada esialgu mõne organisatsiooni, antud korral Eesti Karskusliidu, juriidilist kaitset.

Konkreetsete eeltöödega instituudi ellukutsumiseks tehti algust 1935. a. sügisel. Eelläbirääkimistel mitmesuguste org-ide ja tegelastega selgunud soovidega arvestades koostati instituudi statuut — kodukord, mille E. Karskusliit omaks võttis ja asuti asjast huvitatud organisatsioonide ja asutisi koondama instituudi ümber. 1936. a. algul jõuti sellega nii kaugele, et uus keskasutis Koduse Kasvatuse Instituudi nime all 1. apr. 1936. a. tegevusse astuda võis. Instituudi majandusliku aluse kindlustamiseks aitas tunduvalt kaasa asjaolu, et E. Karskusliit nõustus esialgu katma uue asutise kõige hädapärased kulud ning et sama liidu kodukasvatustoimkond oma 4 a. jooksul väljakujunenud tegevuse andis instituudile üle. Siiaamaani on K. K. Instituudiga liitunud meie suurim naisorganisatsioon — Maanaiste Keskselts (umb. 400 seltsi 25.000 üksikliikmega) ja Kristlike Noorte Naiste Ühingu Liit, mõlemad suuremad õpetajate keskorg-id (E. Õpet. Liit ja EKESKO) ning Koolinõunikkude Ühing, mõlemate suuremate kristl. kirikute keskorganid (Konsistoorium ja Sinod), E. Kooli- ja Lastearstide Selts, E. Eugeenika ja Genealoogia Selts, Tervishoiu Muuseum ja sihtasutis „Eesti Lastekaitse“, suurimad vabaharidustöökeskused E. Haridusliit ja E. Karskusliit, teaduslikku uurimistööd edendavad Ak. Pedagoogika Selts ja ülikooli pedagoogika õppetool. Selgumata on alles E. Naisliidu ja Kodumajanduse Koja seisukohad, kuna viimane nende ridade kirjutamise ajaks veel tegevus polnud alanud ja E. Naisliit enne seda ei tahtnud lõplikku seisukohta võtta.